

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

1797 София бул. „Д-р Г. М. Димитров“ № 42, тел.: 02/98 26 666, Факс: 02/98 26 665

E-mail: camsled@nsls.bg

*За съвета.
24.11.2025г.*

Регистрационен индекс	Дата
BCC-13199	19-11-2025

**ДО
ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС
ЗА ЗАСЕДАНИЕТО НА 26.09.2025 г.**

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ,
УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,**

Във връзка предстоящото изнесено заседание в гр. Варна, представяме на вашето внимание предложения на Камара на следователите в България (КСлБ).

Актуалните теми, свързани с необходимост от законодателна инициатива в редица процесуални и материални закони, създаване на нови такива са много. Една от тях, отговаряща на инициативата на Министерството на правосъдието за реална реформа в законодателството, е свързана и с имотните измами. КСлБ и Асоциацията на прокурорите в България направиха допитване не само до своите членове – следователи и прокурори, и бяха дадени множество предложения, които представяме и на Вас.

Действащият Наказателен кодекс на Република България е продукт на един вече несъществуващ политически строй, съшиван и кърпен с десетки поправки, но без реална визия за справедливо и ефективно наказателно право. В основата си той не само не възпира престъпността, но и често насърчава усещането за безнаказаност, особено при рецидивисти, насилници и извършители на умишлени посегателства срещу личността. Наказанията са занижени, често условни, дори при тежки умишлени престъпления. Санкционната политика не изпраща ясни послания, че насилието, тормозът, унижението и посегателството над човешкото достойнство ще срещнат сериозен отпор. В същото време, пострадалите са системно пренебрегнати. Законът ги третира като формални фигури – без ефективни средства за защита, без реален глас в процеса, без гаранции срещу вторично виктимизиране. Жертвите биват разпитвани многократно, често в присъствие на извършителя, поставяни в позиция да доказват болката си, докато извършителите се ползват с процесуални гаранции и облекчени процедури.

Необходима е радикална, дълбока и безкомпромисна реформа на Наказателния кодекс. Това включва повишаване на наказанията за множество видове престъпления, най-належащо за умишлените престъпления срещу личността, срещу престъпленията по транспорта и съобщенията. Наказанията, предвидени в Наказателния кодекс за телесни повреди, са абсурдно ниски и напълно неадекватни спрямо тежестта на самото деяние, страданието на пострадалия и нуждата от възпиращ ефект. Законът трябва да започне да защитава жертвите – не формално, не декларативно, а реално. Докато това не се промени, правосъдието ще продължи да бъде символично, а престъпленията – практически ненаказани.

В обществото се откроява явна прогресираща престъпна дейност на подрастващото поколение на непълнолетни извършители 14–17-годишни и т. нар. млади пълнолетни лица навършили 18-годишна възраст до 21, 22 години, но разбиращи свойството и значението на извършеното.

ПРЕДЛАГАМЕ СЛЕДНИТЕ РЕДАКЦИИ, ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ В НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС (НК)

I. Отмяна на чл. 23 от НК: Нормата на чл. 23 НК, който предвижда налагането на едно общо най-тежко наказание при съвкупност от престъпления да бъде отменен, тъй като тази уредба несправедливо смекчава наказателната отговорност и не отразява реалната тежест на извършените деяния. Вместо това трябва да се въведе принцип на кумулация – всяко престъпление да се наказва отделно и наказанията да се изтърпяват сборно. Това би осигурило реална тежест на отговорността за всяко извършено деяние, би имало по-силен възпиращ ефект и би възстановило чувството за справедливост у обществото.

1. Предложена е промяна в чл. 30, ал. 1 от НК, думите „пет години“ да се заменят с думите: „седем години“ или „осем години“. Това би било удачно решение за засилване на борбата на държавата с **рецидивната престъпност** и ще гарантира по-справедливи наказания, предвид факта, че повечето квалифицирани състави по този признак предвиждат специален минимум на наказанието лишаване от свобода (пример чл. 196 от НК, чл. 199, ал. 1, т. 4 от НК, чл. 325, ал.5 от НК и други). Очевидно в практиката на съдилищата масово е застъпен твърде либерален подход при определянето на наказанията, особено когато се предвижда ефективно изтърпяване на лишаването от свобода.

2. Предлагаме промяна в чл. 31, ал. 2 от НК, думите „навършило 14 години“ да се изменят в думите „навършило 12 години“ и промяна в **чл. 63,**

ал. 1, т. 1 от НК, думите „от три до десет години“ да се заменят с думите „от пет до петнадесет години“, а в **т. 6**, думата „16-годишна“ да се замени с „15-годишна“, а също така в **чл. 63, ал. 2 от НК**, думата „шестнадесетгодишна“ да се замени с „петнадесетгодишна“.

Редуциращ наказанията, налагани на непълнолетни със замяната им при по-леките престъпления, са например глобата с обществено порицание, а при лица ненавършили 16 години, наказанието **пробация** се заменя пак с обществено порицание. Това са текстове в сила от 2005 г., а текстовете с намаляване на наказанието „Лишаване от свобода“ не са променени от 1982 г. и 1995 г. В съвременните обществени отношения, какво означава наказанието – обществено порицание то само по себе си не може да превъзпита дееца???

Възпитателни мерки са предвидена в Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, които съда може да налага. Предвидена е и към Министерския съвет на Република България Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в разширен състав изброен в **чл. 4**, но тук си задаваме въпроса – а каква е превенцията?

Този закон определя действия след извършване на дадено деяние и урегулиране на противоправното поведение за превъзпитание на дееца бил той малолетен или непълнолетен.

В последните години, престъпленията, извършени от непълнолетни много зачестиха. **Агресията в училище ескалира**, често подрастващите проявяват особена жестокост, цинизъм, а употребата на наркотични вещества и тяхното разпространение са станали обичайна практика сред непълнолетните. Очевидно е, че редукцията на наказанията по **чл. 63 от НК** поражда чувство на безнаказаност и окрилява непълнолетните извършители на престъпления. Относно свалянето на възрастовата граница от **14 на 12-годишна възраст**, това се мотивира с масовото мнение на психолози, педагози, родители и учители, че днешното поколение съзрява по-бързо и има неограничен достъп до информация, като съответно може и да носи наказателна отговорност на по-ранна възраст, защото днешните деца принципно са по-осъзнати от предишните поколения. Така или иначе всеки непълнолетен извършител ще бъде подлаган на индивидуална експертиза, която да установи дали той е ръководил съзнателно своите действия и постъпки. Допълнителен аргумент се явява фактът, че в държави като Нидерландия и Белгия е определена именно начална възраст за наказателна отговорност от **12 години**, а в Обединеното кралство на едва **10-годишна** възраст. В Унгария възрастта, на която започват да носят наказателна отговорност лицата е 14-годишна, но за тежките престъпления е 12-годишна. Явлението, известно в обществото като „Локалите“ придобива все по-масов характер и ние сме длъжни да предприемем адекватни мерки,

включително чрез законодателни изменения.

3. Промяна в чл. 37, ал. 1, т. 7 НК:

Необходимо е преразглеждане на наказанието „Лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност“ по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК. По-специално за престъпленията по транспорта, да се измени актуалната законодателна уредба и вместо временно и автоматично-възстановимо, с налагането на наказание „Лишаване от право да се управлява МПС“ водачът да губи правоспособност да управлява моторно превозно средство (МПС), като за определения от съда срок да не може да се яви на изпит за получаване на правоспособност. Едва след изтичането му – да разполага с право да се яви на нов теоретичен и практически изпит, след успешното издържане на който да получи ново свидетелството за управление на моторно превозно средство (СУМПС).

4. Промяна в чл. 78а НК

В чл. 78а НК трябва да се увеличи размерът на наказанието „глоба“ и да се въведе възможността за налагане на наказание „лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност“, не само към конкретни текстове.

5. Промени в чл. 93, т. 14 НК относно понятието „данъци в големи размери“:

Нормата на чл. 93, т. 14 НК (Нова – ДВ, бр. 62 от 1997 г., изм., бр. 21 от 2000 г.): „Данъци в големи размери“ са тези, които надхвърлят три хиляди лева, а „данъци в особено големи размери“ са тези, които надхвърлят дванадесет хиляди лева.“ В част от европейските страни размерите на данъчните престъпления се индексират автоматично или се обвързват с икономически показатели (напр. минимална работна заплата, среден доход и др.) България изостава в това отношение и трябва да актуализира законодателството, за да отговори на съвременните европейски стандарти. Изводът е, че следва да се променят размерите по чл. 93, т. 14 НК, защото те не отразяват реалната икономическа стойност, водят до несправедливи и несъразмерни наказания, обезсмислят разликата между тежестта на престъпленията, създават противоречива съдебна практика и не съответстват на европейските стандарти.

Предложение „Данъци в големи размери“ да са в размер над 10 000 евро, а „данъци в особено големи размери“ – над 20 000 евро.

6. Промяна в чл. 148 НК:

В чл. 148 НК следва да се добави нова т. 6:

„6. извършена системно чрез информационна или електронна система, включително чрез изпращане на съобщения с обиден или заплашителен характер, разпространяване на лични данни или интимни изображения без съгласие.“

7. Промяна в разпоредбите – чл. чл. 210-212 НК:

Чл. 210, ал.1 НК предлагаме да се измени така:

„За измама наказанието е лишаване от свобода от три до десет години“.

Да се създаде т. 6. /нова/ на чл. 210, ал. 1 НК със следното съдържание: „Ако е извършена от лице, което действа по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група или е свързано с имущество на повече от едно лице.“

Да се създаде т. 7. /нова/ на чл. 210, ал. 1 НК със следното съдържание: „Ако е извършено деянието спрямо лице в уязвимо положение поради възраст, физическо или психическо състояние.“

Ал. 2 на чл. 210 НК да се измени така: „В случаите на точки 4 до 7 включително съдът може да постанови **конфискация на имуществото на виновния.**“

В чл. 211 НК да се предвиди наказание от 3 до 15 години лишаване от свобода, **конфискация на имуществото и отнемане на неправомерно придобитото имущество.**

Предлагаме чл. 212, ал. 1 НК да се измени така: „Който чрез използване на документ с невярно съдържание или на неистински, или преправен документ получи без правно основание чуждо движимо имущество с намерение да го присвои, се наказва с лишаване от свобода от две до осем години.“

Чл. 212, ал. 2 да се измени така:

„Който чрез използване на документ с **невярно съдържание** или на **неистински** или **преправен документ** /пълномощно, удостоверения за наследници или актове за гражданско състояние, нотариални актове или нотариални удостоверявания, български или чуждестранни документи за самоличност и други/ получи без правно основание чуждо недвижимо имущество с намерение да го присвои, се наказва с лишаване от свобода от три до петнадесет години и глоба.“

Чл. 212, ал. 3 да придобие следния вид:

„Ако деянието по предходната алинея е извършено:

1. спрямо собственик на недвижимия имот, който е лице в уязвимо положение поради възраст, физическо или психическо състояние.

2. от нотариус, адвокат или друго длъжностно лице в рамките на служебните му правомощия, наказанието е лишаване от свобода от десет до двадесет години.”

Досега съществуващите алинеи да променят съответната си номерация, като се предвиди конфискация на цялото имущество на дееца.

Предлагаме и втори вариант на текст на чл. 212 от НК, касаещ имотните измами и дейността на арбитражните съдилища, както изготвянето и използването на неистински, преправен или документ с невярно съдържание, в резултат на който е изготвен съдебен или арбитражен акт или нотариален документ, с който е удостоверено прехвърляне право на собственост върху движима или недвижима вещ на физическо или юридическо лице. Възможно е аналогични текстове да се включат като алинеи към чл. 314 от НК при извършено формално документно престъпление.

Предложенията са ни, както следва:

Чл. 212. ал. 1. Който чрез използване на документ с невярно съдържание или на неистински, или преправен документ получи без правно основание чуждо движимо или недвижимо имущество с намерение да го присвои, се наказва с лишаване от свобода от 2 до 8 години и глоба.

ал. 2. Наказанието по ал. 1 се налага и на онзи, който чрез съставяне на документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ съзнателно даде възможност на друго физическо или юридическо лице да получи без правно основание такова имущество */текстът да остане без промяна/*.

ал. 3. Който чрез използване на неистински документ, или документ с невярно съдържание, или преправен документ, получи без правно основание за себе си или за друго имотна облага, въз основа на издаден акт при арбитражно производство, съдебен акт, или акт заверен или издаден от нотариус или помощник-нотариус, с който са удостоверени или прехвърлени права върху движимо или недвижимо имущество на физическо или юридическо лице, се наказва с лишаване от свобода от 5 до 10 години и глоба.

ал. 4. Наказанието по ал. 3 се налага и на онзи, който сам или чрез друго състави неистински документ, или документ с невярно съдържание, или преправи съдържанието на документ, с цел да бъде използван и въз основа на който да бъде издаден акт при арбитражно производство, съдебен акт, или акт, заверен или издаден от нотариус или помощник-нотариус, с който се удостоверяват или прехвърлят права върху движимо или недвижимо имущество на физическо или юридическо лице.

ал. 5. Когато в случаите по ал. 3 и ал. 4 деецът бил представител на юридическо лице, или негов пълномощник, на нотариална или на адвокатска кантора, или упълномощено от тях лице, или по поръчение и в изпълнение на решение на организирана престъпна група, се наказва с **ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** от 3 до 15 години и глоба.

ал. 6. Когато с деянието по предходните алинеи, са удостоверени или придобити права върху движимо или недвижимо имущество на физическо или юридическо лице, които са собственост или във владението на лице, ненавършило 18-годишна възраст, лице, което е поставено под запрещение, лице, което е самотно живеещо, лице с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, се наказва с **ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** от 10 до 15 години и глоба.

ал. 3. става ал. 7.

ал. 8. Ако имуществото по предходните алинеи е в **големи размери** или **деянието представлява опасен рецидив**, наказанието е лишаване от свобода от три до петнадесет години и глоба.

ал. 9. Ако имуществото по предходните алинеи е в особено големи размери, представляващо особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от десет до двадесет години и глоба.

ал. 6. става ал. 9.

ал. 9. В случаите на ал. 1 съдът може да постанови конфискация до една втора от имуществото на виновния и да го лиши от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7, а в случаите на ал. ал. 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 постановява конфискация на цялото имущество на виновния и го лишава от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Мотиви:

Увеличава се броят на имотните измами, включително и чрез арбитражни производства, като най-уязвимите групи от пострадали са лицата в напреднала възраст, с психически и физически увреждания. Би могло да се помисли за временна обезпечителна мярка като възбрана върху имота, с оглед превантивния ефект и недопускане настъпването на имуществени щети за собственика на имота, както и отнемане в полза на държавата на имота, ако собствеността не бъде възстановена на реалния собственик. Настоящите предложения целят да въведат квалифицирани състави на престъпления, съобразени с особеностите на имотната престъпност. В настоящите предложения сме дали и такива за завишаване и осъвременяване в цялишаване от свободат на наказанието „глоба“, предвидено за престъпления по НК, включително и със случаите на имотни измами, при които предлагаме тя да е в

максимален размер, съпоставим с пазарната стойност на имота, предмет на прехвърлянето.

8. Промяна в чл. 212 а НК

В чл. 212а НК следва да се добавят нови ал. 3 и ал. 4:

„(3) Който използва изкуствен интелект за създаване или използване на фалшива самоличност, симулиране на глас, образ, текст или поведение на лице с цел въвеждане в заблуждение и с това причини нему или другиму имотна вреда, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и глоба от две хиляди до десет хиляди лева.

(4) Който разпространява или системно създава или обработва фалшиви изображения или видеозаписи с интимно или сексуално съдържание чрез дигитална манипулация или дийпфейк технологии, представящи друго лице, се наказва с лишаване от свобода от две до шест години и глоба от пет до десет хиляди лева.“

9. Предложения за промени в чл. 217 от НК: Който съзнателно ошети чуждо имущество, поверено му да го управлява или пази, се наказва с лишаване от свобода до три години или с глоба от сто до триста лева.

Завишаване на наказанията, предвидени в разпоредбата на чл. 217 от НК – както лишаване от свобода, така и по отношение на глобата.

10. Предложение за промени в чл. 219 НК: Терминът „значителните щети“ е неясен и дава широко поле за тълкуване съгласно съдебната практика. Предложението е за легална дефиниция в чл. 93 от НПК с финансово изражение на стойността на щетата – например в размер, надвишаващ 40 000 лева или да е в определен размер – например 14 или повече пъти МРЗ, както и да се премахне остарялата терминология - „ стопанството”, и да се завишат наказанията, както и да се предвиди лишаване от право да заема определена длъжност за определен срок.

11. Предлагаме в чл. 255, ал. 1 да се създаде т. 8 със следното съдържание:

т. 8. „не подаде заявление за задължителна регистрация по Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) при наличие на законоустановените предпоставки за това”. Чести са случаите, в които не се регистрират дружества по ЗДДС, въпреки че са налице законовите предпоставки за това, поради което не се начислява ДДС, а данъкът е дължим.

12. Налице е формулирано предложение за състав на чл. 282б,

ал. 1 НК:

Чл. 282б. (1) Длъжностно лице, което сключи договор за **обществена поръчка**, при възлагането на която съзнателно наруши или не изпълни свое служебно задължение или превиши правата си и от това настъпи вреда в големи размери за бюджета или организацията на възложителя или набави облага за себе си или за друго в големи размери, се наказва с лишаване от свобода от една до осем години, като съдът може да постанови и лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(2) Наказанието по ал. 1 се налага и когато деянието по ал. 1 е извършено от лице, което замества длъжностното лице по ал. 1 или на което са делегирани правомощия по възлагане на обществената поръчка, по установения за това ред.

(3) Ако в случаите по ал. 1 и ал. 2 деецът осъществи деянието, като:

1. при първоначалното определяне или изменение на изискванията за участие, условията за изпълнение на поръчката, критериите за подбор или възлагане, методиката за оценка или отделни показатели за оценка на офертите, или на техническите спецификации ги формулира по начин, чрез който се дава необосновано предимство на определен кандидат или участник или необосновано се ограничава участието на стопанските субекти с цел да се стигне до избор на конкретен кандидат или участник;

2. не прекрати процедура за възлагане на обществена поръчка въпреки наличието на основание за това по предвидения в закона ред;

3. открие процедура на договаряне без да са налице предвидените в закона условия за това;

4. когато се касае за средства предоставени по оперативни или други програми или проекти на Европейския съюз;

5. не приложи предвидения в закона ред за възлагане на обществени поръчки;

6. приложи изключение в закона без да са налице условията за това;

7. извърши разделяне на обществена поръчка на части, за да се избегне приложимия в закона ред;

8. измени договор за обществена поръчка без да е налице предвиденото в закона основание;

наказанието е от две до десет години лишаване от свобода, като съдът може да постанови и лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, т. 6.

(4) Наказанието по ал. 3 се налага и когато деянието по ал. 3 е извършено от лице по ал. 2.

(5) Длъжностно лице, което при изпълнението на обществена поръчка, приеме стока, услуга или строителство, които не отговарят на установените нормативни или договорни изисквания и от това настъпи вреда за бюджета или

организацията на възложителя в големи размери или набави облага за себе си или за друго в големи размери и деянието не съдържа признаците на по-тежко престъплениеQ се наказва с лишаване от свобода от една до шест години, като съдът може да постанови и лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, т. 6.

(6) За злоупотреба с обществена поръчка в особено големи размери, представляваща особено тежък случай, извършена при условията на предходните алинеи, наказанието е от три до петнадесет години лишаване от свобода, като съдът постановява конфискация на цялото или на част от имуществото на виновния и го лишава от права по чл. 37, ал. 1, т. 6 и т. 7.

Мотиви:

Особеност на разпоредбата са субектът на престъплението и защитата на обществените отношения „отвътре“ спрямо системата на държавната власт от длъжностните лица, които ще отговарят за възлагането, изпълнението и контрола на обществените поръчки. Цели се защита на целия процес, като е изключен общия субект на престъплението, за да не се разпростира действието на нормата извън системата на държавната власт. Предлага се включването на нов чл. 282б в рамките на Глава VIII, Раздел II – „Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции“.

Очертан е обхватът на причиняването на резултата при наличните форми на изпълнителното деяние, като е пояснено, че същият изисква наличието на големи размери, както по отношение на вредата, така и по отношение на облагата с цел по-доброто ѝ тълкуване.

Принципно е изключено деянието да се осъществява по друг начин освен умишлено при форма на вината пряк умисъл (*dolus directus*), с оглед на което в основния състав на престъплението е добавена думата „съзнателно“.

В рамките на ал. 3 са добавени като квалифицирани състави с цел по-пълното и систематично кодифициране на целия кръг обществени отношения с една правна норма, регулиращи проявите на най-честите злоупотреби при възлагането, неприлагането на реда за възлагане и последващия контрол на обществените поръчки.

В рамките на ал. 5 са добавени думите „и деянието не съдържа признаците на по-тежко престъпление“ с цел да се укаже на правоприлагащите органи да съобразяват и отграничават действието на правната норма от престъпления, които са по-тежки, като например тези по чл. 302 и чл. 302а от НК.

Въпросът с наказуемостта на престъплението остава открит с оглед намиране на най-добрия баланс между вече формираните на законодателно ниво санкции в рамките на Глава VIII от НК, но така също и с оглед на най-

тежките посегателства, извършени от длъжностни лица, които се наказват по-тежко (чл. 203 от НК). В същото време следва да се съобрази и общата тенденция за чувствително завишаване прага на обществените поръчки в Закона за обществените поръчки (ЗОП), което изисква предвиждането на адекватни и съразмерни наказания при умишлено причиняване на резултата.

13. Налице е формулирано предложение за предвиждане на нови състави на престъпление по чл. 319ж, чл. 319з и чл. 319и от НК:

Кражба на самоличност - чл. 319ж от НК:

(1) Който без съгласие използва чужда самоличност – включително име, ЕГН, лична карта, електронен подпис или други идентифициращи данни, с цел да се представи за друго лице, за да получи облага, да причини вреда, или да извърши друго престъпление или да избегне наказателно преследване, се наказва с лишаване от свобода от една до пет години и глоба от хиляда до пет хиляди лева.

(2) Ако деянието е извършено:

1. чрез използване на информационна система, устройство или мрежа, включително интернет, социални мрежи, електронна поща, мобилни приложения или други цифрови средства;

2. спрямо повече от едно лице;

3. при условията на опасен рецидив;

наказанието е лишаване от свобода от две до осем години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева.

(3) Ако деянието е свързано със служебно положение или е извършено от длъжностно лице, наказанието е лишаване от свобода от три до десет години, както и лишаване от право да заема определена длъжност.

Незаконно събиране или използване на биометрични данни - чл. 319з от НК:

(1) Който без знанието или съгласието на физическо лице събира, записва, съхранява, използва или разпространява негови биометрични данни – включително образ на лицето, глас, пръстови отпечатьци, ретинални или ирисови сканирания, ДНК профил, здравен статус, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба от хиляда до десет хиляди лева.

(2) Ако деянието е извършено:

т. 1. чрез използване на техническо средство или информационна система;

т. 2. от длъжностно лице или от негов пълномощник в кръга на неговата длъжност;

т. 3. спрямо повече от едно лице;

наказанието е лишаване от свобода от две до шест години и глоба от пет до десет хиляди лева.

Незаконно разпространение на интимни изображения - чл. 319и от НК:

(1) Който без съгласието на засегнатото лице разпространи, публикува, изпрати или предостави на трети лица изображения, видеозаписи или други материали със сексуално или интимно съдържание, от които може да се установи самоличността на лицето, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба от три хиляди до петнадесет хиляди лева.

(2) Същото наказание се налага и когато материалите са били създадени със съгласието на лицето, но са разпространени впоследствие без неговото съгласие.

14. Налице е предложение за промяна на чл. 93, т. 31 от НК:

Проблем, установен при разследване на престъпления против личността, е свързан с разграничението кога едно деяние следва да се квалифицира например по чл. 130, ал. 2 от НК или чл. 131, ал. 1, т. 5а, вр. с чл. 130, ал. 2 от НК, т. е. дали престъплението е от частен или общ характер. Така, ако един мъж удари с ръка жена си, се създават затруднения да се определи какъв състав на престъпление реализира. И в двата случая се касае за лека телесна повреда, а в същото време отговаря и на дефиницията за „домашно насилие“ в чл. 93, т. 31 от НК. При такава колизия няма как да се утежни положението на извършителя, след като за същите факти за него има благоприятна хипотеза, че това деяние е от частен характер по аргумента на чл. 161 от НК. Поради това за преодоляване на този проблем е необходимо в дефиницията за домашно насилие да се добави: „ако е предшествано от упражняване на ...“. По този начин не е необходимо да се доказва „системност“, което всъщност се явява причина за промяна на дефиницията, а само едно предхождащо деяние.

15. Промяна в чл. 132, ал. 1, т. 3 от НК:

Направено е предложение за преценка законосъобразността на наказанието, предвидено за извършител на престъпление по чл. 132, ал. 1, т. 3 от НК, т. е. за причинена телесна повреда извън случаите на чл. 131а, причинена другиму в състояние на силно раздразнение, предизвикано от пострадалия с насилие, с тежка обида, с клевета, или с друго противозаконно действие, от което са настъпили или е било възможно да настъпят тежки последици за виновния или негови близки. За това престъпление наказанието е лишаване от свобода от три месеца или пробация до шест месеца при лека

телесна повреда по чл. 130, ал. 1. В случая следва да се отчете изричната норма на чл. 42 а, ал. 3, т. 1 от НК, съгласно която пробационните мерки са с продължителност от шест месеца до три години – за мерките по ал. 2, т. т. 1 - 4 от НК. В този смисъл двете задължителни пробационни мерки – задължителна регистрация по настоящ адрес и задължителни периодични срещи с пробационен служител, не могат да бъдат наложени в размер под шест месеца.

16. Допълнение в нормата на чл. 144, ал. 2 от НК:

В тази норма следва да се допълни, че се носи наказателна отговорност за закана, освен спрямо длъжностно лице или представител на обществеността при и по повод изпълнение на службата или функцията му или спрямо лице, ползващо се от международна защита, също и спрямо медицински специалист. Това е необходимо, с оглед факта, че разследването по тази алинея е от общ характер, а с оглед адекватното противодействие на прокуратурата във връзка със зачестилите посегателства спрямо медицинските специалисти и случаите на закани спрямо тях към настоящия момент е невъзможно, предвид практиката на Върховния касационен съд (ВКС), която е категорична, че лекарите не са длъжностни лица по смисъла на чл. 93, т. 1 от НК */Тълкувателно решение № 2/21.12.2011 г. на ВКС/*.

17. Промяна в чл. 149, ал. 1 от НК чрез завишаване на наказанието:

Необходима е законодателна промяна в санкционната норма за извършеното престъпление по чл. 149, ал. 1 от НК, а именно завишаване на размера на наказанието лишаване от свобода, например от 2 год. до 8 год. При приложение на чл. 58а от НК и редуциране на наказанието се получава наказание 4 год. лишаване от свобода, което е изключително ниско за подобен вид престъпления. Също да се добави квалифициран състав „повече от два пъти спрямо едно и също дете“ или „системно“, или формулирано по друг начин, който да отразява едно такова поведение, извършвано например три години с едно и също дете.

18. Промяна в чл. 172 б, ал. 1 от НК чрез премахване на минимума на предвиденото наказание: Който без съгласието на притежателя на изключителното право използва в търговската дейност марка, изобретение, полезен модел, промишлен дизайн, сорт растение или порода животно, обект на това изключително право, или използва географско означение или негова имитация без правно основание, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и с глоба до десет хиляди лева.

Предлага се редуциране на наказанието, предвидено за престъплението по чл. 172б, ал. 1 от НК, а именно да се премахне минимумът на наказанието лишаване от свобода. Мотивите за това са, че се търпи ефективно наказание лишаване от свобода за подобен вид престъпление и се явява прекомерно. На практика това най-често са „дребни“ търговци, които чрез тази дейност издържат семействата си и предлагат стоки, които не заблуждават никой за произхода си.

19. Формулирано е предложение за промяна в разпоредбата на чл. 131, ал. 2 от НК, в която да бъдат включени служителите на ГДИН, ГДО и пробационните служители, които ежедневно се сблъскват с осъдени или задържани лица, а посегателствата над тях се квалифицират по чл. 131, ал. 1, т. 1 от НК. В тази група следва да се включат и социалните работници и служителите към служба „Обществен ред“ към общините, които също често са жертва на посегателства.

20. Промяна относно характера на престъплението по чл. 183, ал. 1 от НК: Престъплението по чл. 183, ал. 1 от НК е такова от общ характер. С оглед преобладаващия имуществен характер на интереса на пострадалия, определящ силния гражданско-правен елемент */задължението за издръжка е определено от Граждански съд, като в повечето случаи са образувани изпълнителни дела/*, считаме, че престъплението по ал. 1 */основния състав/* следва да се преследва по тъжба на пострадалия. Въпреки това, пълна трансформация на посоченото престъпление в такова от частен характер не е препоръчителна. Причините са комплексни, като са свързани с идеята за защита на икономически по-слабата страна и водещият интерес на детето. Поради това намираме, че наличието на рецидив от страна на дееца по отношение престъплението по ал. 1, обосновава необходимостта престъпното деяние по чл. 183, ал. 4 от НК да остане такова от общ характер. С евентуалните промени в тази насока ще се облекчи работата на прокуратурата и съда. Причината е, че пострадалите лица целят единствено плащане на дължимите издръжки, които са необходими за детето. Наред с това, при голяма част от тези наказателни производства пострадалите не искат да бъде реализирана наказателна отговорност по отношение на извършителя. Много често бившите партньори поддържат добри отношения, които са желателни и полезни за детето. Не е за пренебрегване и фактът, че при евентуално осъждане на извършителя, ще се влошат характеристикните му данни и ще се затрудни намирането на работа, респективно заплащане на издръжката занапред. Посоченият извод важи в още по-голяма степен при ефективно осъждане, при което деецът бива напълно лишен от трудовите си доходи и на практика се постига обратен на целения

резултат.

21. Изменение в чл. 218б от НК:

В ал. 2 на същия член все още не е отстранен законодателния пропуск, като през 2010 г. същият не е синхронизиран с условията за стойност на щетите, посочени в ал. 1 на чл. 218б от НК и продължава да е заложен таван на сумата от 150 лв., като условие за реализация на административно наказание по отношение на дееца, ако с две или повече деяния не е надвишил размера на тази сума. Следва да се прецизира и уместността за приложението на ал. 1 от чл. 218б от НК, прилагайки стойност на предмета по конкретни деяния до две минимални работни заплати, имайки предвид, че през последните години МРЗ се повиши драстично. Предложението е в чл. 218б от НК вместо „две минимални работни заплати“ да бъде „една минимална работна заплата“. Като се има предвид, че МРЗ за 2024 г. е 933 лв., а за 2025 година е 1 077 лв. излиза, че дееца няма да носи наказателна отговорност, ако стойността на предмета е до 1 866 лв., респективно 2 154 лв. и ще получи единствено административно наказание глоба от 100 до 300 лв. В случай, че не се възприеме промяна в изискването за броя на минималните работни заплати, то следва да се промени размера на предвидената глоба, вместо от 100 до 300 лв. да стане например от 1 000 лв. до 3 000 лв.

Да се предвиди механизъм за осъвременяване на глобата, като бъдат посочени значително завишени размери с долен и горен праг.

При имотните измами например може да се помисли в посока размерът на глобата да е съпоставим с пазарната стойност на имота, предмет на прехвърлянето /развито в предложението за актуализация на наказанието „глоба“, гласувано с Акт № 220/01.11.2024 г. на Гражданския съвет към ВСС/.

22. Създаване на нова ал. 5 към чл. 294 от НК: Създаване на допълнителна разпоредба към престъпното деяние по чл. 294, ал. 1 от НК – лично укривателство, ще отговори на обществения интерес и изразена критика относно ниските наказания за подсъдими, спомогнали друго лице, извършило предикатно престъпление по чл. 115, респективно по чл. 116, от НК. Предвид горното предлагаме да се създаде квалифициращо обстоятелство в нова ал. 5 към чл. 294 от НК, а именно: „когато деянието по ал. 1 е извършено с цел да бъде осуетено разкриването, залавянето или наказването на лице, извършило престъпление, довело до причиняване на смърт, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 12 години“.

23. Промяна относно престъпния характер на деянията по

чл. 2276 от НК: Множество и от различен характер са проблемите с визирания текст по чл. 2276 от НК. Поради това считаме, че престъплението следва да се декриминализира и деянията да бъдат санкционирани по административен и граждански ред. Разходите за изготвяне на съответните експертизи са неоправдано високи. Разследването на това престъпление продължава дълъг период от време, което обикновено води до изключване на наказателното преследване поради изтекла давност. Не на последно място, наказанието, което обичайно се налага, е едно от най-леките – „глоба“. Това показва, че степента на обществената опасност на деянията не е висока.

24. Добавяне на кумулативно наказание „глоба“ в разпоредбата на чл. 234, ал. 3 от НК: „Който разпространява или държи акцизни стоки без бандерол, когато такъв се изисква по закон“, следва разпоредбата на чл. 234, ал. 3 от НК да се допълни, като бъде добавена възможността за налагане на кумулативно наказание „глоба“. Липсата на такава възможност противоречи на правната и житейска логика. Причината е, че в ал. 3 са уредени по-тежки квалифициращи обстоятелства, спрямо ал. 1 и ал. 2 на чл. 234 от НК. Въпреки това, в последните два състава законодателят е предвидил кумулативно наказание „глоба“.

25. Промяна на предвиденото в чл. 256, ал. 1 от НК наказание:

Видно е, че актуалните изменения в чл. 256, ал. 1 от НК, в сила от 01.01.2021 г., са включили в този състав като предмет на посегателство и парична сума в големи размери от бюджета на държавното обществено осигуряване и от бюджета на НЗОК. При тази законова конструкция съставите на престъпленията по чл. 212 от НК и по чл. 256 от НК са поставени в съотношение на обща към специална норма, при наличие на частична конкуренция, доколкото чл. 256 от НК все пак не обхваща всички възможни състави на документната измама. Въпреки това, при разглеждане съставите на престъпленията по чл. 212, ал. 4 от НК и по чл. 256, ал. 1 от НК е видно, че последният се характеризира като по-благоприятен закон /поради по-ниското предвидено наказание/ при условие, че и останалите негови изграждащи състава му елементи са налице. Горното е в противовес с правната и житейска логика и следва да бъдат инициирани промени в НК в контекста на завишаване и/или уеднаквяване на предвиденото в чл. 256, ал. 1 от НК наказание с това по чл. 212, ал. 4 от НК.

26. Предложено е предвиждане на квалифицирани състави за престъпленията по транспорта, извършени от лица, които никога не са били правоспособни водачи на МПС, а именно по чл. 343б, по чл. 343 и по

чл. 342 от НК.

Мотивите са именно, че лица, които никога не са били обучавани за шофьори по предвидения от държавата ред и стандарт са с много по-висока степен на обществена опасност за всички останали участници в движението по пътищата, както и за самите себе си от онези, които са придобили такова обучение и СУМПС им е било отнето или от онези, които са правоспособни водачи на МПС.

27. Предложение да бъде декриминализирано престъплението по чл. 345, ал. 1 и ал. 2 от НК.

Голяма част от образуваните на това основание преписки се прекратяват, а събраните материали се изпращат на компетентните органи за ангажиране на административно-наказателна отговорност спрямо нарушителя.

Разпоредбата на чл. 345 от НК е обнародвана в ДВ, бр. 28/1982 г., изменена с бр. 10/1993 г. и бр. 95/2016 г., и по ал. 1 от същия законов текст е криминализирано служене с табела с регистрационен номер, издадено за друго МПС, или с табела, неиздадена от съответните органи, съобразно ал. 1. Нормата на чл. 345, ал. 2 от НК **обявява в престъпление и управлението на моторно превозни средства, които не са регистрирани по надлежния ред.** Същевременно в чл. 175, ал. 1, т. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП) тези деяния се квалифицират и като нарушения, за които е предвидена административна санкция. Идентичността на съставите на престъплението по чл. 345 от НК и административното нарушение по ЗДвП не позволява да се извърши разграничение на двата състава чрез принципа на приоритет на наказателната пред административната отговорност съобразно чл. 33, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). Вън от горното липсват ясно установени обективни критерии, които да определят еднозначно кога деянието осъществява състава на престъпление и кога административно нарушение /Решение № 9/2023 г. на Конституционния съд на Р България по КД № 4/2023 г. и чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Р България/.

ОТНОВО ПРЕДЛАГАМЕ : Създаване на Закон за вещите лица, като в тази връзка припомняме, че Пленума на ВСС на свое заседание на 30.05.2019 г., по пр. № 12, т. 60 от дневния си ред е приел предложението от Даниела Марчева – член на ВСС и координатор на проекта “Усъвършенстване на модела на съдебните експертизи“ в РБ, за приключване на проекта. Изпратен е бил в Министерство на правосъдието за упражняване на законодателна инициатива.

В проекта е извършен аналитичен доклад за действащите модели на експертизите и организацията на работа на вещите лица в българската и

европейската нормативна уредба. Ако още тогава такъв закон бе видял бял свят, то той вече щеше да бъде усъвършенстван/надграден, за да може липсата на експерти, работещи тясно с прокуратура, разследващи органи и съдилищата, да се разширява от към заинтересувани доказани експерти.

Заимствани са били практики от редица държави: Великобритания, Уелс – Шотландия, Австрия, Холандия, Швеция, Италия, Русия, Литва, Люксембург, Португалия, Кралство Дания, Финландия, Франция, Испания, Гърция, Белгия, Малта, Ирландия, Полша, Кипър, Латвия, Румъния, Словения, Чехия и други. В тези държави има аналогичен акт, но с ранг на Закон за вещите лица или Закон за съдебния експерт, Закон за съдебния експерт, преводачи и тълковници.

Тук добавяме и споделяме желанието на настоящето ръководство на Министерството на правосъдието да доведе до пленарна зала проект на Закон за вещите лица, които публично беше стартиран още от времето на министър Маргарита Попова през 2009 г.

Предложение на КСЛБ, които могат да залегнат в закона са проблемите с вещите лица като: липсата на такива в определени области, недостатъчният им брой в други области и продължителният период от време, в който се изготвят експертните заключения. Предложенията ни за промени в законодателството относно съдебните експертизи следва да целят подобряване на: качеството на експертизите, независимостта и безпристрастността на вещите лица, сроковете и контрола върху работата им и регулирането на професията „съдебен експерт“.

Предлагаме създаване на единен национален регистър за вещите лица, /но не към ВСС/ както и съвет или структура към Министерство на правосъдието, който да следи за качествено и унифицирано изготвяне на експертизите, спазване на етични правила от вещите лица и възможности за налагане на дисциплинарна отговорност. Тази структура да има правомощия за сертификация чрез преминат курс за правоспособност в Министерство на правосъдието, контрол, санкции и обучение – както първоначално, така и периодично. Следва да се предостави възможност този орган да има възможност за отстраняване на нещо лице от регистъра при недостатъчна квалификация */случая с наш колега – Драгомир Енчев, предаден на съд, оправдан и осъдил Прокуратурата на Р България по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) за незаконосъобразно обвинение, е показателен/.*

При първоначалните обучения да се наблегне на изискванията към формата и съдържанието на заключенията, изготвяни от вещите лица.

Следва да се помисли в посока увеличаване на възнагражденията на вещите лица, като аналогично да се търси решение на проблемите с

преводачите относно възнагражденията, които са демотивиращи за вещи лица и преводачи и тълковници за работа с органите на съдебната власт и като цяло по наказателните производства.

Да се създаде законова уредба за изготвяне на писмените експертни заключения в разумен срок, както и да се предвидят санкции при неоснователно забавяне на представяне на експертно заключение. Следва да се предвиди изрична разпоредба относно възможността органът по назначаване на експертизата да може да отстрани вещото лице.

От горното следва, че има необходимост ако не МП, то за вещите лица да се създадат аналогични на адвокатските колегии органи на окръжно ниво, с наличие на висш експертен съвет, висш дисциплинарен съвет. Тези съвети да отговарят за назначението на вещи лица, вместо сега за приемане на един да се подписват осем представители от различни нива на съда и прокуратурата на съответния район, а начинът за отписването им е същия. Контрол за тяхната квалификация и надграждане, сертификация чрез преминат курс за правоспособност ще става лесно проследимо. А случаи, при които има некоректни вещи лица, ще бъдат доведени до налагане на дисциплинарни наказания, каквато отговорност сега липсва и обществото, и органите на съд, прокуратура и следствие, остават неосведомено за некоректно вещо лице.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Не е ли време за тези, които ни грабят, използват, потискат, да не ги оставяме да продължават да го правят!? Само тогава ние – „народа“ на Р България, няма да сме просто обитатели на дадена географска територия, а да следваме съвкупност от общи действия – синхронизиране на наказателното ни законодателство с действителността и реалните заплахи – а целта е реализирането на идеи и опазване на ценностите. А какво по-ценно от мира, равен на живота, здравето и неприкосновеността на личността!

Правото е една жива материя, която непрекъснато се нуждае от промяна, съответстваща на обществения живот и отношения. Това води до криминализиране на дадени деяния с цел превъзпитание.

**ЗА УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА
КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ,
ХРИСТО КОЛЕВ**